

Toplumsal Cinsiyete Dayal? Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Toplumsal Cinsiyete Dayal? Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31718>

Özet

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeği (TCDMSYT), bireylerin meslek seçim süreçlerinde etkili olan toplumsal cinsiyet stereotiplerine karşı geliştirdikleri tutumları belirlemek amacıyla 2015 yılında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda dokuz (9) maddeden ve iki (2) alt boyuttan oluşan kısa ve yapışsal olarak sağlam bir form kazanmıştır. Ölçeğin psikometrik özellikleri, hem açımlayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizleri ile incelenmiş ve yeterli düzeyde uyum sağlandığı tespit edilmiştir. Bu araç, özellikle eğitim ve psikolojik danışmanlık alanlarında, bireylerin kariyer gelişimini etkileyen cinsiyet temelli önyargıları araştırmada kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Toplumsal Cinsiyet, Meslek Seçimi, Tutum Ölçeği, Güvenirlik, Geçerlik, Likert Ölçeği, Faktör Analizi.

Yazarlar

Hicran Çetin-Gündüz, Selda Tarhan, Zeynep Kılıç

Amaç

TCDMSYT Ölçeğinin temel amacı, bireylerin meslekleri geleneksel olarak "kadın işi" veya "erkek işi" olarak ayırma eğilimlerine yönelik sahip oldukları tutumları ölçmektir. Bu tutumların belirlenmesi, özellikle gençlerin kariyer planlaması sırasında karşılaştıkları toplumsal cinsiyet kalıplaşmış yargılarının etkisini anlamak için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, kadınların hem geleneksel olarak erkeklere atfedilen meslekleri seçme potansiyeline hem de genel olarak meslek sahibi olmalarına yönelik toplumsal kabulleri ve dirençleri saptamayı hedeflemektedir. Bu sayede eğitimciler ve danışmanlar, cinsiyet eşitliğini teşvik eden kariyer rehberlik programları geliştirebilirler.

Yapı

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeği, toplam 9 maddeden ve iki temel faktörden oluşan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Bu iki faktör, bireylerin cinsiyet rollerine dair farklı tutum boyutlarını temsil etmektedir.

Ölçeğin alt boyutları ve madde sayıları şunlardır:

Kadınların Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum: Bu alt boyut 5 maddeden oluşmaktadır ve

kadınların geleneksel olarak erkeklere özgü görülen meslekleri icra etmesine yönelik tutumları değerlendirir.

Kadınların Meslek Sahibi Olmasına Yönelik Tutum: Bu alt boyut 4 maddeden oluşmaktadır ve genel olarak kadınların çalışma hayatına katılımına ve profesyonel kariyer edinmesine yönelik olumlu veya olumsuz tutumları ölçer.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, hem **yapı geçerli** hem de **kapsam geçerli** olmak üzere iki temel açıdan titizlikle incelenmiştir. Kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla, literatür taraması sonucunda başlangıçta 38 maddelik bir taslak form oluşturulmuştur.

Hazırlanan taslak form, okul öncesi, çocuk gelişimi ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (PDR) alanlarından beş uzmandan oluşan bir grup tarafından dil ve içerik uygunluğu açısından değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda, maddelerin %90-100 oranında uygun olduğu belirtilenler kullanılmış, yeniden düzenlenen form 23 maddeye indirilmiştir (bu maddelerin yedisi ters maddedir). Bu süreç, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı yeterince temsil etmesini sağlamıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık katsayısı olarak **Cronbach Alfa** değeri hesaplanmıştır.

Dokuz maddeden oluşan nihai ölçek formunda, faktörlerin iç tutarlılık katsayıları yeterli düzeyde bulunmuştur: Birinci faktör için **Cronbach Alfa** katsayısı .71, ikinci faktör için ise .69 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, ölçeğin alt boyutlarının kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinde hem Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin iki faktörlü yapısının teorik beklentilere uygunluğunu test etmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçlarına göre, ölçeğin yapısal eşitlik modelinin uyum iyiliği değerleri incelenmiştir. Elde edilen değerler (χ^2/sd : 2.97, RMR= 0.028, GFI=0.96, AGFI= 0.94, CFI=0.96, RMSEA=0.07), modelin veri ile mükemmel veya çok iyi düzeyde uyum gösterdiğini kanıtlamaktadır. Özellikle **RMSEA** değerinin 0.08'in altında olması ve **CFI** ile **GFI** değerlerinin 0.90'ın üzerinde olması, TCDMSYT ölçeğinin geçerli ve güvenilir iki faktörlü bir yapıya sahip olduğunu kesinleştirmektedir.

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme (Tutum Ölçe?i)

Format: Yaz?l? öz bildirim formu

Derecelendirme: 3'lü Likert Ölçe?i (1=Hiç kat?lm?yorum - 3= Tamamen kat?l?yorum). Bu dü?ük seçenekli format, yan?tlay?c?n?n karars?z kalma e?ilimini azaltarak daha net bir tutum belirlemesine yard?mc? olur.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel popülasyonda tutumlar? ölçmek için kullan?labilir, ancak geli?tirme çal??mas? genellikle üniversite ö?rencileri veya e?itim alan?nda çal??anlar üzerinde yap?lm??t?r.

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi sonrası (Lise veya üniversite ö?rencileri ve yeti?kinler).

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal??ma detaylar? belirtilmemi?tir, ancak ölçek, toplumsal cinsiyet rollerine dair tutumlar? ölçtü?ü için geni? bir e?itim düzeyine uygulanabilir.

Test Metodolojisi: Psikometrik aç?dan sa?lamli??n? kan?tlamak için AFA ve DFA kullan?lm??t?r. Ölçek, bireylerin kendi tutumlar?n? beyan etmelerine dayan?r.

Anahtar Kelimeler

Tutum, Meslek E?itimi, Cinsiyet Roller, Psikometrik Özellikler, Faktör Yap?s?

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hicran Çetin-Gündüz

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresi: hicrancetin@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2015

?zinler ve Kullan?m Ücreti: Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için genellikle makalenin yazarlar?na ba?vurulmas? gerekmektedir. Sorumlu yazar?n e-posta adresi ileti?im

bilgileri aras?nda yer almaktadır.

Makale Ba?lant?s?: Orijinal al??man?n tam metnine buefad.bartın.edu.tr adresinden eri?ilebilir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: toplumsal-cinsiyete-dayali-meslek-secimlerine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

etin-Gündüz, H., Tarhan, S. ve K?l?ç, Z. (2015). Toplumsal Cinsiyete Dayal? Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçe?i geçerlik ve güvenilirlik al??mas?. *Bart?n Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 21-33. DOI: [10.14686/BUEFAD](https://doi.org/10.14686/BUEFAD).

Toplumsal Cinsiyete Dayal? Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçe?i

Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir.

2 alt boyut ve 9 madde

Kad?nlar?n Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum (5 m): Araba tamircili?i boyac?l?k gibi meslekler sadece erkeklere uygundur.

Kad?nlar?n Meslek Sahibi Olmas?na Yönelik Tutum (4 m): Kad?nlar?n meslek sahibi olmas? ho?uma gider.